

**ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΨΗΦΙΣΕΙ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**

Τή Δευτέρα 13η Σεπτεμβρίου 2010, καί ὥρα 12.30' μ.μ., ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου συνήλθε σέ πανηγυρική συνεδρία, ὑπό τήν προεδρία τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου, πρός ἐπικύρωση τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τό κείμενο τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτη ἐτοίμασε εἰδική πρός τοῦτο Ἐπιτροπή, τήν ὁποία ὄρισε ἡ Ἱερά Σύνοδος καί ἀπῆρτισαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μόρφου κ. Νεόφυτος, Πρόεδρος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κωνσταντίας κ. Βασίλειος, ὁ τέως Γεν. Εἰσαγγελέας τῆς Δημοκρατίας κ. Ἀλ. Μαρκίδης καί οἱ Καθηγητές Πανεπιστημίου κ.κ. Κων. Πιτσάκης, Γ. Πουλῆς, Θ. Γιάγκου καί Πρωτοπρεσβύτερος Χρυσ. Νάσσης.

Στήν πανηγυρική συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Μακαριωτάτου, παρέστησαν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων, ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ἀρχηγοί τῶν Κομμάτων, ὁ Γεν. Εἰσαγγελέας τῆς Δημοκρατίας, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου, ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς Νομικῶν καί ὁ Πρόεδρος τοῦ Παγκυπρίου Δικηγορικοῦ Συλλόγου.

Ὁ νέος Καταστατικός Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας μας θά διαδεχθεῖ τόν μέχρι σήμερα ἰσχύοντα, πού τέθηκε σέ ἐφαρμογή τήν 1η Ἰανουαρίου 1980.

Κατά τήν ὥς ἄνω πανηγυρική συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ὁ Μακαριώτατος ἔκαμε τήν ἀκόλουθη εἰσαγωγική ὁμιλία:

«Ἡ ὀλοκλήρωση ἑνός μεγαλεπήβολου ἔργου εἶναι φυσικό νά προκαλεῖ ἱκανοποίηση σ' ἐκεῖνον πού εἶχε τήν πρωτοβουλία γι' αὐτό. Πολύ περισσότερο ἂν τό ἔργο αὐτό ἦταν ἐπιθυμία μιᾶς ὀλόκληρης ζωῆς καί πιεστική ἀναγκαιότητα τῶν καιρῶν, εἶναι δικαιολογημένο νά προκαλεῖ αἰσθήματα μέγιστης εὐφροσύνης καί μιᾶ μυστική ἀγαλλίαση. Καί ὅταν μέ τό ἔργο αὐτό δέν ρυθμίζεται ἀπλῶς ἡ καθημερινότητα, ἀλλά θεραπεύονται πληγές αἰώνων καί ἀποκαθίσταται τάξις ἀρχαιοπαράδοτη, ἡ ἱκανοποίηση παύει νά εἶναι προσωπική. Γίνεται καθολική, διαχέεται σ' ὅλη τήν κοινωνία.

Ἔτσι νιώθω κι ἐγώ κατά τήν, ὄντως, ἱστορική γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου σημερινή ἡμέρα. Ἐγκρίνεται, σήμερα, καί τίθεται σέ ἐφαρμογή ὁ νέος Καταστατικός Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας μας καί κατοχυρώνεται καταστατικά ἡ ἐπαναφορά τῆς Ἐκκλησίας μας στήν προτέρα της αἴγλη, μέ τήν ἀπόκτηση πλήρους Ἱερᾶς Συνόδου. Μιά ἐκκρεμότητα ὀκτώ αἰώνων τελειώνει σήμερα. Κι εἶμαι σίγουρος, ὅτι πολλοί τῶν προκατόχων μας «ἐπεθύμησαν ἰδεῖν τήν ἡμέραν ταύτην καί οὐκ εἶδον».

Ὅ,τι ἡ κακεντρέχεια καί ἡ ἐχθρότης τῶν Λατίνων ἐπέβαλαν τότε καί ὅσα οἱ συστροφές καί οἱ ἰδιοτροπίες τῆς Ἱστορίας καί οἱ περιπέτειες τοῦ τόπου καί τοῦ λαοῦ συντήρησαν ἔκτοτε, «πέρας εἴληφان» σήμερα. «Δόξα τῷ Θεῷ τῷ οὕτως εὐδοκήσαντι».

Δέν ἀμφιβάλλω, ὅτι συναγάλλονται σήμερον οἱ χοροί τῶν προκατόχων μας, οἱ ὅποιοι τήν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιοῦμενοι, ἄλλοι «στεναγμοῖς ἀλαλήτοις» καί ἄλλοι «ἐν διωγμῷ καί μαρτυρίῳ», συντήρησαν τήν Ὁρθόδοξη πίστη στόν ἐλληνικό πληθυσμό τῆς νήσου καί διατήρησαν ἐν ζωῇ, ἔστω καί «κατάστικτον τοῖς μῶλωσι», τήν Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία μας. Ἀποτίουμε σήμερα φόρο τιμῆς σ' αὐτούς καί ὑποκλινόμεστε στούς ἀγῶνες καί τίς θυσίες τους. Τιμοῦμε καί τίς θυσίες ὀλόκληρου τοῦ λαοῦ μας σ' ὅλους αὐτούς τούς ἀσέληνους αἰῶνες τῆς δου-

λείας. Στους αγώνες και τις θυσίες τους οφείλουμε τόσο τό ἐθνικῶς ὅσο και τό χριστιανικῶς ζεῖν.

Πέραν ἀπό τήν πιό πάνω θεμελιώδη ρύθμιση, ὁ νέος Καταστατικός Χάρτης θά ρυθμίζει τήν, κατά τό δυνατόν, ἀπρόσκοπτη πορεία τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας στόν κόσμο τοῦτο. Θά ρυθμίζει τίς σχέσεις συναλληλίας πρὸς τό κράτος, τίς σχέσεις διακονίας πρὸς τό ποίμνιό της και τίς ἀδελφικές ἰσότητες σχέσεις πρὸς τίς ἄλλες Ὅρθόδοξες Ἐκκλησίες.

Ἡ Ἐκκλησία, ἀσφαλῶς, κυβερνᾶται ἀπό τήν Ἀγία Γραφή, τά ἐπ' αὐτῆς ἐρειδόμενα δόγματα, καθώς και τούς Ἱεροῦς Κανόνες τῶν Τοπικῶν και Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἐκάστη τοπική Ἐκκλησία, ὅμως, ζῶσα και πολιτευομένη εἰς τόν κόσμο τοῦτον και ἐξαρτωμένη ἀπό τοπικές και χρονικές ἰδιαιτερότητες, πού εἶναι μεταβλητές, ἔχει ἀνάγκη και Καταστατικοῦ Χάρτη, ὁ ὁποῖος νά ρυθμίζει τά τῆς λειτουργίας της.

Μετά τή μεγάλη κρίση τοῦ 1900 - 1910, λόγω τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος, καταρτίστηκε και ἐφαρμόστηκε, ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Κυρίλλου Β' ὁ Καταστατικός Χάρτης τοῦ 1914, ὁ ὁποῖος παρέμεινε σέ ἰσχὺ μέχρι τό 1979. Τό 1929 ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ' ἐγινε προσπάθεια τροποποίησης τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ 1914, ἡ ἀκολουθήσασα, ὅμως, ἐξορία τῶν Μητροπολιτῶν Κιτίου και Κυρηνείας δέν ἐπέτρεψαν τήν ὑλοποίησή της. Ὁ Καταστατικός Χάρτης τοῦ 1914 ἀντικατεστάθη δι' ἄλλου, τό 1980, ὁ ὁποῖος ἐθεράπευε κάποιες ἀδυναμίες τοῦ προηγούμενου, πού εἶχαν παρατηρηθεῖ στήν πράξη, ἀλλά και ἐλάμβανε ὑπόψη τά νέα δεδομένα, ὅπως ἦταν ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς νήσου ἀπό τόν ἀποικιακό ζυγό και ἡ ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας (ἐδόθη π.χ. τό δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν και ἐκλέγεσθαι στίς γυναῖκες, γιά ὀρισμένες ἐκκλησιαστικές θέσεις).

Οἱ ἀδυναμίες τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ 1980, ὅπως παρουσιάστηκαν κατά τήν εἰκοσιπεντάχρονη, περίπου, χρήση του, μέ κορύφωση τά τελευταῖα γεγονότα τῆς ἀσθένειας τοῦ τέως Ἀρχιεπισκόπου και τίς ἀρχιεπισκοπικές ἐκλογές, κυρίως

ὅμως ἡ διαχρονική πεποίθησή μου γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς δημιουργίας πλήρους Συνόδου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας καί ἡ ἀκράδαντη πεποίθησή μου ὅτι ὁ ἱερός κλῆρος, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ σέ ποία ἐκκλησιαστική ἐπαρχία ὑπηρετεῖ, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀμείβεται ἀξιοπρεπῶς, ἀπὸ ἓνα ἐνιαῖο φορέα μισθοδοσίας, καθὼς καί ἡ ἐπιθυμία μου γιὰ ἄμεση ἀντιμετώπιση καί θεραπεία μερικῶν συνεπειῶν τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς, μέ ὥθησαν στὴν ἀνάληψη τῆς προσπάθειας σύνταξης νέου Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀμέσως μετὰ τὴν, Θεοῦ συγκαταβάσει, ἀνάρρησή μου στὸν Ἀρχιεπισκοπικὸ Θρόνο.

Εὐχαριστῶ θερμῶς ὅλους τοὺς ἀγίους ἀδελφούς, μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, γιὰ τὸ θετικὸ καί ἐποικοδομητικὸ πνεῦμα ποὺ ἐπέδειξαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς μελέτης τῶν διαφόρων ἄρθρων τοῦ Καταστατικοῦ. Ἰδιαίτερα εὐχαριστῶ τοὺς Πανιερωτάτους Μητροπολίτες Μόρφου καί Κωνσταντίας, καθὼς καί τὰ ὑπόλοιπα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς σύνταξης, τοὺς κ.κ. Ἀλέκο Μαρκίδη, Κωνσταντῖνο Πιτσάκη, Γεώργιο Πουλή, Θεόδωρο Γιάγκου καί τὸν Πρωτοπρεσβύτερο Χρυσόστομο Νάσση, γιὰ τὸν μόχθο ποὺ κατέβαλαν.

Εἶναι ἀλήθεια ἀναντίρρητη ὅτι δέν ὑπάρχει ἀνθρώπινο κατασκεῦασμα ποὺ νὰ εἶναι τέλειο. Καί δέν τρέφω ψευδαισθήσεις ὅτι ὁ νέος Καταστατικὸς Χάρτης, ποὺ πανηγυρικά ψηφίζουμε σήμερα, εἶναι τέλειος. Ἐκεῖνο ποὺ μπορῶ νὰ διαβεβαιώσω εἶναι, ὅτι καταβάλαμε κάθε προσπάθεια καί μεριμνήσαμε, ὅπως, ὅπου ὑπάρχουν περισσότερα τοῦ ἐνός ἐνδεχόμενα καί περισσότερες τῆς μιᾶς λύσεις, ἐπιλέγουμε τὸ συμφερότερο γιὰ τὴν Ἐκκλησία καί τὸ λαὸ μας, ἔχοντας ὑπόψη καί τὰ πλεονεκτήματα καί τὰ μειονεκτήματα τῆς ἐπιλογῆς μας. Στόχος πάντα ἦταν, ὅπως τὸ κατασκεῦασμά μας διαρκέσει μέσα στό χρόνο.

Ξέρουμε, ὅτι θὰ διαπιστωθοῦν ἀτέλειες καί ὅτι ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας μέσα στὸν κόσμον τοῦτο θὰ καταστήσει ἀναγκαῖες

κάποιες τροποποιήσεις. Γι' αυτό καί θεσπίσαμε τήν μέ ὀρισμένη, αὐξημένη πλειοψηφία, δυνατότητα ἀλλαγῆς καί τροποποίησης ἄρθρων τοῦ Καταστατικοῦ. Ἐμεῖς προσπαθήσαμε κατά τά ἀνθρώπινα. «Τό ἔργον», ὅμως, «ἐκάστου ὁποῖόν ἐστι, τό πῦρ δοκιμάσει», κατά τόν Ἀπόστολο Παῦλο. Ὁ χρόνος καί οἱ ποικίλες περιστάσεις θά δείξουν τήν ἀντοχή καί ἐπιβίωση τοῦ νέου Καταστατικοῦ μας Χάρτη.

Οἱ κυριότερες καινοτομίες τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτη ἔναντι τῶν παλαιότερων εἶναι:

1. Ἡ δημιουργία 13 Ἐπισκοπῶν. Ἐκτός τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τῶν Μητροπόλεων Πάφου, Κιτίου, Κυρηνείας, Λεμεσοῦ καί Μόρφου, τίς ὁποῖες διελάμβανε ὁ Καταστατικός Χάρτης τοῦ 1980, καί τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀρσινόης, γιά τήν ὁποία ἀποφάσισε, ὕστερα ἀπό δική μου εἰσήγηση, ἡ Ἱερά Σύνοδος τό 1996, δημιουργοῦνται οἱ Μητροπόλεις Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου, Κύκκου καί Τηλλυρίας, Ταμασοῦ καί Ὀρεινῆς, καί Τριμυθοῦντος, καθῶς καί οἱ Ἐπισκοπές Καρπασίας καί Ἀμαθοῦντος.

Μέ τήν εἰσαγόμενη ρύθμιση ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἀποκτᾷ πλήρη Σύνοδο Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας καί ἀπαλλάσσεται ἀπό τήν ἀνάγκη προσφυγῆς σέ πλησιόχωρες Ἐκκλησίες γιά λύση ἐσωτερικῶν προβλημάτων της. Ἡ ὑπαρξη 13 Ἐπισκοπῶν, τῶν ὁποίων ἡ πλήρωση προνοεῖται νά γίνεται ἐντός τακτοῦ συντόμου χρονικοῦ διαστήματος ἀπό τῆς κενώσεώς των, καθῶς καί ἡ πρόνοια γιά ὑπαρξη δύο Ἐπισκόπων, βοηθῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐγγυᾶται τήν ὑπαρξη, πλέον, πλήρους Ἱερᾶς Συνόδου (τουλάχιστον 14μελοῦς) γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου.

2. Δημιουργία τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐπαρχιούχων Ἐπισκόπων. Ἐκτός τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τῶν Μητροπόλεων, μέ τό νέο Καταστατικό θεσμοθετεῖται ἡ ὑπαρξη τριῶν Ἐπισκοπῶν, οἱ ὁποῖες θά ποιμαίνονται ἀπό Ἐπισκόπους, στούς ὁποίους ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καί οἱ Μητροπολίτες θά ἐκχωροῦν διοικητικά

- ποιμαντικά καθήκοντα. Ἔτσι, ἐκτός τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀρσινόης, τῆς ὁποίας ἡ Ἱερά Σύνοδος εἶχε ἐγκρίνει τή σύσταση τό 1996, στά ὅρια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου, ἰδρύεται ἡ Ἐπισκοπή Καρπασίας στά ὅρια τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καί ἡ Ἐπισκοπή Ἀμαθοῦντος στά ὅρια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ. Ἡ ὑπαρξη Ἐπισκόπων μέ διοικητικές - ποιμαντικές εὐθύνες, ὑπό τούς Μητροπολίτες, ἦταν ἀρχαῖος θεσμός τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος ἀναβιώνει τώρα στήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου.

3. Ἀλλαγὴ στόν τρόπο ἐκλογῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί τῶν Μητροπολιτῶν. Τό θέμα τοῦτο ἀπασχόλησε ἰδιαίτερα τήν Ἱερά Σύνοδο, δεδομένης τῆς ἰδιαιτερότητας τοῦ τρόπου ἐκλογῆς πού ἀκολουθεῖτο μέχρι σήμερα στήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, ἀλλά καί τῶν δυσάρεστων καταστάσεων πού ἐξελίχθηκαν κατά τή διάρκεια τῆς μακρᾶς προεκλογικῆς περιόδου τῆς τελευταίας Ἀρχιεπισκοπικῆς ἐκλογῆς.

Πρός ἐνημέρωση τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι πιθανόν νά ἀποδίδουν διάφορες σκοπιμότητες στόν εἰσαγόμενο νέο τρόπο ἐκλογῆς, παραθέτουμε ἐν συντομίᾳ τά ἐπικρατοῦντα εἰς τήν Ὅρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς πρὸς τό θέμα αὐτό:

Στήν πρό τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων περίοδο τό δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἐπισκόπου εἶχαν, αὐστηριῶς ὁμιλοῦντες, οἱ Ἐπίσκοποι. Ὁ λαός ἐμαρτυροῦσε μόνο γιά τά προσόντα τοῦ ἀξίου γιά τό ἀξίωμα, ἢ ἀποδεχόταν τόν ὑπό τῶν Ἐπισκόπων ἐκλεγόμενον. Οἱ «Διαταγές τῶν Ἀποστόλων» ἀναφέρουν: «Ὁνομασθέντος (τοῦ Ἐπισκόπου) καί ἀρέσαντος, συνελθόν ὁ λαός ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καί τοῖς παροῦσιν ἐπισκόποις, ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ συνευδοκεῖτω. Ὁ δέ πρόκριτος τῶν λοιπῶν ἐρωτάτω πρεσβυτέριον καί λαόν εἰ αὐτός ἐστίν ὃν αἰτοῦνται εἰς ἄρχοντα καί ἐπινευσάντων, προσεπερωτάτω εἰ μαρτυρεῖται ὑπό πάντων ἄξιος εἶναι τῆς μεγάλης ταύτης καί λαμπρᾶς ἡγεμονίας» (Βιβλ. Η', Κεφ. ΙΔ').

Καί ὁ Κυπριανός Καρχηδόνας παραγγέλλει: «Πρὸς νόμιμον

χειροτονίαν ἐπισκόπου λαοῦ τινος ὠρισμένον συνελθεῖν ἐπὶ τό αὐτό τούς πλησιοχώρους ἐπισκόπους τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ὅπως ἐκλέξωσι τόν Ἐπίσκοπον, παρόντος τοῦ λαοῦ, τοῦ γινώσκοντος τελείως τόν βίον ἐκάστου καί μαρτυροῦντος περί πασῶν τῶν πράξεων αὐτοῦ» (Ἐπιστ. 68).

Κατά τάς «Διαταγάς τῶν Ἀποστόλων» ἡ μαρτυρία τοῦ λαοῦ ἔπρεπε νά εἶναι «κατ' ἀλήθειαν ἀλλ' οὐ κατὰ πρόληψιν». Ἐπειδή, ὅμως, πολλές φορές ὁ λαός ξεπερνοῦσε τά ὅρια, ἀκολούθησαν οἱ Κανόνες Δ' τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί ΙΒ' καί ΙΓ' τῆς Λαοδικείας, πού καθιέρωσαν, ὅτι ἡ ἐκλογή καί ἀποκατάσταση τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι δικαίωμα τῶν συνεπισκόπων, χωρίς τή συμμετοχή τοῦ λαοῦ. Ἀπό τότε ἐπικράτησε, ὡς κανόνας, στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, οἱ Ἐπίσκοποι νά ἐκλέγονται ὑπό τῶν Ἐπισκόπων. Τοῦτο ἐπιβεβαίωσε καί ὁ Γ' Κανόνας τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἐκτός τοῦ πιό πάνω τρόπου ἐκλογῆς καί ἀποκατάστασης Ἐπισκόπου, πού ἀποτελεῖ τόν γενικό κανόνα, ὑπῆρξαν καί ἄλλοι δύο τρόποι, ὡς ἐξαίρεση τοῦ γενικοῦ κανόνα, πού ἔγιναν κατά καιρούς δεκτοί ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία: α) Ὁ ὑπό τοῦ Ἰουστινιανοῦ, διά τῆς 123ης νεαρᾶς, θεσπισθεῖς, κατά τόν ὁποῖο ἡ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων ἔπρεπε νά ἐκλέξει ἕνα ἀπό τρεῖς ὑποψηφίους, τούς ὁποίους «οἱ κληρικοί καί οἱ πρῶτοι τῆς πόλεως» ἐψήφιζαν, «προκειμένων τῶν ἀγίων εὐαγγελίων». β) Ὁ ὑπό τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ εἰσαχθεῖς, κατά τόν ὁποῖο τό δικαίωμα τῆς πρότασης ἢ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Ἐπισκόπου ἀνήκει στόν Βασιλέα, ἐνῶ ἡ Σύνοδος ἐγκρίνει ἢ ἐπικυρώνει.

Οἱ τρεῖς πιό πάνω τρόποι ἐπικράτησαν ἀνά τούς αἰῶνες στήν ἐκλογή Ἐπισκόπων. Καί στούς τρεῖς εἶναι κυρίαρχος ὁ ρόλος τῆς Συνόδου, ἀπό τήν ὁποία πηγάζει καί ἡ ἐξουσία τοῦ Ἐπισκόπου.

Ἀπό τόν 19ο αἰῶνα, ὅμως, μέ τήν ἀνακήρυξη τῶν νέων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἄρχισαν νά παρατηροῦνται παρεκκλίσεις ἀπό τόν πιό πάνω τρόπο ἐκλογῆς. Στήν Ἐκκλησία τῆς

Ρουμανίας π.χ. ή έκλογή τών Ἐπισκόπων γίνεται ἀπό συνέλευση, στήν ὁποία ἐκτός τών Ἐπισκόπων λαμβάνουν μέρος Βουλευτές, Γερουσιαστές καί τοπικοί ἄρχοντες. Ἀλλοῦ ή συμμετοχή λαϊκῶν περιορίζεται στήν έκλογή Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας.

Στήν Κύπρο, τόσο ὁ Καταστατικός Χάρτης τοῦ 1914 ὅσο καί ὁ τοῦ 1980, διελάμβαναν τήν ἀνάμειξη τοῦ λαοῦ στήν έκλογή εἰδικῶν ἀντιπροσώπων στήν ἀρχή καί γενικῶν ἀργότερα, οἱ ὁποῖοι μαζί μέ ἀριθμό ὀφφικιάλων καί τά μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξέλεγαν τόν Ἐπίσκοπο (Ἀρχιεπίσκοπο ἢ Μητροπολίτες). Ὁ ρόλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου στήν περίπτωση αὐτή εἶναι ὑποβαθμισμένος καί ή ἐκτροπή ἀπό τά παραδεδομένα ἐκδηλῇ. Μποροῦσε νά ἐκλεγεῖ Μητροπολίτης ἢ Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ ὁποῖος νά μή εἶχε λάβει οὔτε μίαν ἐπισκοπική ψήφο. Ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων ἀρνηση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νά ἐπικυρώσει μίαν έκλογήν δέν εἶναι εὐκόλη ὑπόθεση.

Ἐπιθυμοῦσα νά ὑπερβεῖ τήν πιό πάνω δυσκολία, πού προέρχεται ἀπό ἀθέτηση Ἱερῶν Κανόνων, ἀλλά καί ἔχουσα ὑπόψη τίς ἔριδες πού ἀναπτύσσονται ἀνάμεσα στό λαό καί τίς προσπάθειες πού καταβάλλονται γιά ἐπηρεασμό τῶν ἐκλεγομένων ἀντιπροσώπων, ή Ἱερά Σύνοδος στό νέο Καταστατικό Χάρτη εἰσάγει νέον τρόπο ἐκλογῆς τῶν Ἐπισκόπων: Ὁ λαός νά ψηφίζει ὁποιοδήποτε κληρικό ἔχει τά ἀπαιτούμενα προσόντα, καί ή Ἱερά Σύνοδος νά ἐπιλέγει ἀνάμεσα στούς τρεῖς ὑποψηφίους, πού θά πάρουν τίς περισσότερες ψήφους. Ἔτσι καί ὁ λαός δέν θά παραγκωνίζεται, ἀλλά καί ή έκλογή θά γίνεται σύμφωνα μέ τούς Ἱερούς Κανόνες.

4. Παραχώρηση ἐνοριῶν, γιά προσωρινή διαποίμανση, στήν Ἱερά Μητρόπολη Κυρηναίας. Παρόλο πού τό 1980, ὅτε ἐψηφίσθη ὁ τότε Καταστατικός Χάρτης, ὁλόκληρη ή Μητροπολιτική Ἐπαρχία Κυρηναίας βρισκόταν ὑπό τήν κατοχή τῶν Τούρκων, ἐν τούτοις δέν ἐπρονοήθη ή παραχώρηση ἔστω καί μιᾶς κοινότητας, ἐπί προσωρινῆς βάσεως, οὕτως ὥστε ὁ Μητροπολίτης

Κυρηνείας νά ἔχει ναό, στόν ὁποῖο νά ἱεουργεῖ ὡς ποιμενάρχης. Στό νέο Καταστατικό Χάρτη κατοχυρώνεται, «ἄχρι καιροῦ», ἡ παραχώρηση 4 ἐνοριῶν σέ προάστια τῆς Λευκωσίας, προκειμένου ὁ Μητροπολίτης Κυρηνείας νά ἔχει ποίμνιο. Εὐχῆς ἔργο θά ἦτο ἄν ὑλοποιεῖτο ἡ πρότασή μου γιά ἐκχώρηση πρὸς τήν Μητρόπολη Κυρηνείας κοινοτήτων, πού ἐφάπτονται τῆς κατεχόμενης ἐπαρχίας της, ὥστε ἡ διευθέτηση νά ἦταν ὀριστική, γιατί καί μέ τήν ἀπελευθέρωση τῶν κοινοτήτων τῆς Μητροπόλεως Κυρηνείας θά ἔμεναν κι αὐτές στή νέα Μητρόπολη ὡς ἀποτελοῦσαι γεωγραφική συνέχεια τῆς περιοχῆς.

5. Ἀπονομή τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Δικαιοσύνης. Μέ τό νέο Καταστατικό Χάρτη ρυθμίζεται λεπτομερῶς ἡ ἐκδίκηση ἐκκλησιαστικῶν ἀδικημάτων, εἰς τά ὁποῖα δυνατόν νά ὑποπέσουν κληρικοί παντός βαθμοῦ, καθῶς καί λαϊκοί. Στόν Καταστατικό Χάρτη τοῦ 1980 δέν ὑπῆρχε τέτοια λεπτομερῆς ἀναφορά, ἡ δέ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης ἀφηνόταν στόν οἰκεῖο Ἐπίσκοπο ἢ στήν Ἱερά Σύνοδο, ἡ ὁποία καί αὐτοσχεδίαζε πολλές, λόγω τῆς μή ὑπάρξεως πλαισίων, στά ὁποῖα θά ἔπρεπε νά ἐκινεῖτο. Μέ τό νέο Καταστατικό Χάρτη δημιουργοῦνται, πέραν τῶν ὡς ἄνω, ἐπισκοπικό καί πενταμελές συνοδικό δικαστήριο μέ σαφῆ πλαίσια ἐργασίας. Νέα διάταξις εἶναι καί ἡ δυνατότητα τοῦ κατηγορουμένου νά ἔχει συνήγορο, πρᾶγμα τό ὁποῖο ἀπαγόρευε ὁ προηγούμενος Καταστατικός Χάρτης. Μέ τό νέο Καταστατικό Χάρτη εἰσάγεται, ἐπίσης, τό «ἐκκλητον» πρὸς τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Δηλ. «ἀρχιερεὺς πού καταδικάζεται σέ καθαίρεση, ἢ ἔκπτωση, ἢ σέ ποινή ἀργίας πού συνελάγεται ἔκπτωση, ἔχει τό δικαίωμα προσφυγῆς στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ὅπως ὀρίζουν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες».

6. Γάμος - Ἐκκλησιαστική λύσις τοῦ γάμου. Στίς περί γάμου διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ 1980 γίνονται δύο διαφοροποιήσεις. Ἡ κυριότερη εἶναι, ὅτι οἱ ὁποιασδήποτε μορφῆς προϋπάρξαντες γάμοι (πολιτικοί ἢ θρησκευτικοί σέ ἄλλο δόγμα) προσμετροῦν στήν ἀρίθμηση τῶν τριῶν ἐπιτρεπομένων

γάμων. Μέχρι σήμερα οί πολιτικοί γάμοι δέν ἐλαμβάνονταν ὑπόψη. Ἀριθμοῦντο μόνον οί ἐκκλησιαστικοί. Ἀκόμα, ἡ ἐπιτρεπόμενη διαφορά ἡλικίας μεταξύ τῶν συνερχομένων εἰς γάμον ἐπεκτείνεται στά 25 ἔτη.

Ὡς πρὸς τήν ἐκκλησιαστική λύση τοῦ γάμου δέν παρατηρεῖται οὐσιαστική διαφορά ἀπὸ ὅσα προνοοῦσε ὁ Καταστατικός Χάρτης τοῦ 1980. Δυστυχῶς, παρὰ τήν εἰλικρινῆ ἐπιθυμία καί τίς προσπάθειές μας, δέν εἰσακουστήκαμε καί δέν μπορέσαμε νά πετύχουμε τήν ἐφαρμογή τοῦ νόμου, πού τό ἴδιο τό κράτος ἐθέσπισε, τροποποιώντας μάλιστα τό Σύνταγμα, ὥστε νά μή ταλαιπωροῦνται οἱ πιστοί καί νά ὑπάρχει ἓνα μόνο διαζύγιο. Ἀπὸ τήν ἄλλη δέν μπορούσαμε νά ἀναγνωρίσουμε στήν πολιτεία τό δικαίωμα λύσης ἐνός μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό καί διατηρεῖται, ὑπὸ τροποποιημένη φρασεολογία, ἡ προηγούμενη διαδικασία ἐκκλησιαστικῆς λύσης τοῦ γάμου. Εἰσάγεται, ἐπὶ πλεόν, ὡς λόγος λύσης τοῦ γάμου καί ἡ τετραετής διάσταση, ὅπως προνοεῖ καί ὁ νόμος τῆς πολιτείας γιά τό πολιτικό διαζύγιο.

7. Ἐνιαῖος φορέας μισθοδοσίας ἐφημεριακοῦ κλήρου. Ἡ πολυετής ὑπηρεσία μου στήν Ἱερά Μητρόπολη Πάφου καί ἡ καθημερινή ἐπαφή μου μέ πολλούς πτωχοὺς ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον καί πολύτεκνους ἱερεῖς, μέ κατέστησε κοινωνόν τῶν πολλῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν πού ἀντιμετώπιζαν. Ἐπιθυμοῦσα ἀνέκαθεν τήν οἰκονομική ἀναβάθμιση τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου ὄχι μόνον γιά ἀνθρωπιστικούς λόγους, ἀλλά καί προσδοκώντας προσέλκυση στίς τάξεις τῶν μορφωμένων ἀνθρώπων. Γι' αὐτό ἀμέσως μετά τήν ἐκλογή μου, ἔχοντας ὑπόψη τίς οἰκονομικές δυνατότητες τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, συνέστησα τόν «ἐνιαῖο φορέα μισθοδοσίας τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου», προικοδοτώντας τον μέ μεγάλο ἀριθμό μετοχῶν τῆς Ἑλληνικῆς Τράπεζας. Σκοπός τοῦ Φορέα εἶναι ἡ καταβολή ἐνός ἀξιοπρεποῦς μισθοῦ σέ ὅλους τούς ἱερεῖς, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τήν ἐκκλησιαστική ἐπαρχία, στήν ὁποία ὑπηρετοῦν. Ἀμεσο ἀποτέλεσμα

ἦτο ἡ σημαντική αὔξηση τοῦ μισθοῦ ὅλων τῶν ἱερέων. Ὁ ἐνιαῖος αὐτός φορέας, στὸν ὁποῖο συνεισφέρουν καὶ οἱ Ἱερές Μητροπόλεις, οἱ ναοὶ καὶ οἱ σταυροπηγιακές Μονές, λαμβάνει σήμερα καὶ καταστατική κάλυψη. Ἦταν γιὰ μένα ἐπιθυμία μιᾶς ὁλόκληρης ζωῆς καὶ συνιστᾷ ὁλοκλήρωση τῆς προσπάθει-
ας τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', ὁ ὁποῖος ξεκί-
νησε τὴν οἰκονομικὴ στήριξη τῶν ἱερέων τῆς ὑπαίθρου μέ τὴν
παραχώρηση τῆς ἀγροτικῆς κτημοσύνης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς
στὴν Κυβέρνηση, μέ ἀντάλλαγμα τὴν παραχώρηση στοὺς ἱε-
ρεῖς τοῦ Ὁ τοῦ μισθοῦ τοῦ πρωτοδιοριζομένου δασκάλου.

Αὐτές εἶναι οἱ κυριότερες καινοτομίες πού εἰσάγονται στὴ
διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου μέ τό νέο Καταστατικό
Χάρτη της. Καταβάλαμε κάθε προσπάθεια, ὥστε νά ἀνταπο-
κριθοῦμε στίς ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν, διορθώνοντας τίς ἀδυ-
ναμίες πού παρουσιάστηκαν στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ προηγούμε-
νου Καταστατικοῦ, ὥστε νά διατηρηθεῖ ὁ στενότατος σύνδε-
σμος τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λαοῦ, πού ἀνέκαθεν
χαρακτήριζε τὴν Ἐκκλησία μας. Εἶναι ἀνάγκη νά διατηρηθεῖ
αὐτός ὁ σύνδεσμος, ὥστε νά παραμείνει καὶ ἡ ἐκτίμηση τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀνάμεσα στίς ἄλλες Ἐκκλησίες στὰ
ὑψηλά ἐπίπεδα, πού σήμερα βρίσκεται, καὶ νά διαφυλαχθεῖ ὁ
πρωταγωνιστικὸς ρόλος της στίς διορθόδοξες σχέσεις.

Ἔχω τὴν πεποίθηση, ὅτι θέσαμε γερά τὰ θεμέλια γιὰ τὴν
πρόοδο τῆς Ἐκκλησίας μας. Δέν ξεχνοῦμε, βέβαια, ὅτι κύριος
σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νά καθοδηγήσει εἰς τὴν σωτηρίαν
τοὺς πιστοὺς. Μά πρὸς αὐτόν τό σκοπὸ κατατείνουν ὅλες οἱ
διατάξεις τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτη, τόσο ἡ αὔξηση τῶν
Ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι θά βρίσκονται πιό κοντὰ στό ποίμνιο,
ὅσο καὶ ἡ ἀξιοπρεπεστέρα διαβίωση τῶν κληρικῶν καὶ ὅσα γε-
νικότερα διαλαμβάνονται στίς νέες διατάξεις.

Κατὰ τὴν Γραφικὴ ρήση, «ἔτι ἔν ἡμῖν λείπει», γιὰ νᾶ ἔναι ἡ
προσπάθειά μας πλήρης καὶ ἡ ἐπίτευξη τοῦ στόχου μας ἐξα-
σφαλισμένη. Καὶ αὐτό τό ἔν, χωρὶς τό ὁποῖο ὅλα τὰ ἄλλα μέ-

νουν ανενέργητα καί ἐμεῖς «ἀέρα δέρομεν», εἶναι ἡ δίκαιη ἐπίλυση τοῦ ἐθνικοῦ μας θέματος. Μιά θνησιγενὴς λύση, ὅπως αὐτὴ πού ἐπιδιώκει ἡ Τουρκία, θά ὀδηγήσει σέ ἐκτουρκισμό τῆς Κύπρου. Ἀνατριχιάζω καί μόνο πού τό λέω, μά θά πρέπει νά συνέλθουμε. Νά προβάσουμε μιὰ καθολικὴ ἀντίσταση. Καί ἐνωμένοι, ὡς ἓνας ἄνθρωπος, νά διεκδικήσουμε μέ συνέπεια τὰ δικαιώματά μας. Μιά κακὴ λύση θά ὀδηγήσει σέ φυγὴ τό λαό μας, θά ἐρημώσει τίς ἐκκλησίες μας. Ποιό νόημα θά ἔχουν Καταστατικοὶ Χάρτες καί λεπτομερεῖς διατάξεις, ὅταν δέν θά ὑπάρχει τό ἀντικείμενο, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θά ἐφαρμόζονται; Ἡ διοικοῦσα Ἐκκλησία θά μείνει στὸν τόπο κάτω ἀπὸ ὁποιοσδήποτε συνθήκες. Μά ποιό τό ὄφελος; Νά θρηνεῖ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων;

Γι' αὐτό κι ἀπὸ τὸν ἱερό αὐτό χῶρο, ἀπ' ὅπου καί ἄλλοτε ἐστάλησαν μηνύματα ἀγῶνα γιὰ ἐθνικὴ ἐπιβίωση, ἀπ' ἐδῶ ἀπ' ὅπου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανὸς ὀδηγήθηκε στὴν ἀγχόνη καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' ὀδηγήθηκε στὴν ἐξορία, ἀπευθύνουμε πατρικὴ ἔκκληση γιὰ ἀφύπνιση καί ἀγῶνα. Ἄν ἐμεῖς ὅλοι, ποιμαίνοντες καί λαός, δέν ἔχουμε διάθεση γιὰ θυσία καί ἀγῶνα, ἂν ἐμεῖς πιέζουμε γιὰ εὐκολίες τῆς καθημερινότητας, παραβλέποντας τὴν οὐσία τοῦ προβλήματός μας, δέν θά μπορέσει, ὅσο καί νά τό θέλει, καί ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας νά διεκδικήσει τὰ δικάιά μας. Καλοῦμε, λοιπόν, ὅλους σέ ἀρραγὴ ἐνότητα γύρω ἀπὸ κοινὰ ἀποδεκτοὺς στόχους, πού θά ἐπιτρέψουν τὴν παραμονὴ μας στὴ γῆ τῶν πατέρων μας. Σέ μιὰ τέτοια ἐπιδίωξη, κύριε Πρόεδρε, θά σᾶς συμπαρασταθοῦμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις. Ὁ δέ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης καί τῆς εἰρήνης, ὁ δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπο ἐλεύθερο, θά ἔλθει βοηθός καί σ' ἐμᾶς. «Αὐτῷ ἡ δόξα καί τό κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν!».